

Pandemi sonrası toplumsal hareketlerin yeni dalgası: İkincil kurban olarak uluslararası ticaret

Paris, 22 Eylül 2021 – COVID-19 pandemisiyle bağlantılı kısıtlamalar protesto eylemlerinin yükselmesini geçici olarak durdumuştur, fakat ufukta yeni bir dalga gözüküyor. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde sosyoekonomik göstergelerde daha önce eşî benzeri bulunmayan bozulmalar nedeniyle protestoların artması bekleniyor. 2020 yılında, Coface toplumsal ve siyasi risk göstergesi dünya çapında %51 rekor seviyesine, gelişmekte olan ülkelerde ise %55 düzeyine ulaştı.

Bu toplumsal hareketlerin ilgili ülkelerin ekonomik faaliyetleri, özellikle de dış ticaretleri üzerinde yansımaları olacaktır. Coface, toplumsal hareketlerin özellikle gerçekleştiği ülkelerin ihracatı üzerinde belirgin ve kalıcı olumsuz etkileri olacağını tahmin etmektedir: Toplumsal hareketlerin arttığı bir yılda ihracat, mevcut tahmini potansiyelinden ortalama %4,2 oranında daha düşük gerçekleşir.

Bu nedenle, toplumsal hareketlerin biçimi, devamlılığı / kalıcılığı ve yoğunluğu, önümüzdeki yıllarda uluslararası ticaret üzerinde belirleyici etkiye neden olacaktır.

"Pandemi, gelişmekte olan ülkelerde toplumsal hareketlerin yükselmesini geçici olarak durdurdu. Fakat sağlık krizinin yıkıcı sosyoekonomik etkileri toplumsal ve siyasi risk düzeylerini tarihi bir yüksekliğe çıkarmıştır. Bu baskıların, ilgili ülkelerde önemli ekonomik yansımaları ve etkileri olacak yeni toplumsal hareketlerin farklı bir dalgasıyla neticelenmesi bekleniyor. Siyasi istikrarsızlığa bağlı belirsizliğin, ekonomik birimlerin azalan güveninin, arz tarafında düşen endüstriyel faaliyet ve hizmetlerin ve talep tarafında düşen tüketimin temel faaliyet üzerinde baskı oluşturması bekleniyor. Dış ticaret ve özellikle ihracat ise muhtemelen bu etkilerin ikincil kurbanları olacaktır."

Bir toplumsal hareketi takip eden üç yıllık süre boyunca ihracatın mevcut potansiyelinin %9 azaldığını tahmin ediyoruz. Toplumsal hareketlerin pandemiye takiben olduğu ve ayrıca sosyoekonomik taleplerin de bulunması halinde, bu ihracat kısıtlaması ve baskısı %20 kadar daha düşük olabilir," diyor Coface ekonomistleri Samuel Adjutor ve Ruben Nizard.

Yeni bir toplumsal hareketler dalgası ufukta gözüküyor...

Toplumsal hareketlerin çoğu gelişmekte olan piyasa ekonomilerinde meydana geliyor ve bu hareketlerin sayısı 2017 ile 2019 yılları arasında artmıştır. Ayrıca, eski epidemiy ve pandemi salgınlarından edinilen tecrübeler, **toplumsal rahatsızlıkların ortalama olarak bir sağlık krizinden sonra bir yıl içerisinde ortaya çıktığını** göstermektedir¹. **Toplumsal huzursuzluktaki bu artma süreci bu krizlerin yıkıcı sosyoekonomik etkileriyle açıklanmaktadır**². COVID-19'un yarattığı etkinin büyüklüğü daha önce eşî benzeri bulunmayan bir düzeydedir ve bu da, gelecekteki toplumsal hareketlerin yoğunluğunda yansımalarını bulacaktır. Gerçekten de, **Coface tarafından ölçümlenen global toplumsal ve siyasi risk hiçbir zaman bu kadar yüksek olmamıştı**³. 2020 yılında, bu risk dünya çapında %51 rekor seviyesine ve gelişmekte olan piyasa

1 Saadi Sedik, T., & Xu, R. (2020). A Vicious Cycle: How Pandemics Lead to Economic Despair and Social Unrest. IMF Working Papers (216).

2 Barrett, P., & Chen, S. (2021). Social Repercussions of Pandemics. IMF Working Papers (21).

3 Country & Sector Risk Barometer: Q2 2021 Quarterly Update, Coface.

ekonomilerinde %55'e ulaştı.

Daha somut olarak ifade edersek, değişime yönelik sosyal baskılar hiçbir zaman bundan daha yüksek olmamıştı⁴. 2020 yılında, **toplumsal baskı endeksi** global olarak %46'dan %54'e, tek başına gelişmekte olan piyasa ekonomileri için ise %54'den %61'e **tüm zamanların en yüksek düzeyine ulaştı**. Bu artış, analiz edilen ülkelerin çoğunda sosyoekonomik göstergelerde gözlemlenen eşi benzeri olmayan bozulmayla izah edilmektedir. Pandemi neticesinde, kişi başına düşen Gayrisafi Milli Hasıladaki azalmanın gösterdiği gibi **insanların yaşam standartları düştü** ve işsizlik ve enflasyon artışlarının kanıtlandığı gibi insanların alım güçleri bozuldu ve **gelir ve servet eşitsizlerinde artışlar kaydedildi**⁵. Bu gelişme, bazı ülkelerde hükümetlerin sağlık krizini yönetme tarzlarına yönelik **artan hoşnutsuzlukla** ve bazen adil olmadığı gözlemlenen **sicil ve siyasi özgürlüklerdeki kısıtlamalarla** da birleşmektedir.

2020 yılında, **gelişmekte olan piyasa ekonomilerinin %88'inde artan toplumsal baskılarla birlikte risk düzeyinde bir artış görülmektedir**. Bu risk düzeyi, hem Malezya, Hindistan, Tayland ve Filipinler gibi bazı büyük gelişmekte Asya ülkelerinde, hem de Cezayir ve Tunus gibi bazı Kuzey Afrika ülkelerinde belirgin bir ölçüde artmış bulunmaktadır.

... uluslararası ticareti etkileyebilir

Geçmiş pandemilerden edinilen tecrübeler, kitlesel hareketlerin ekonomik aktivite üzerinde inatçı ve kalıcı negatif etkiler yaptığını doğrulamaktadır⁶.

Bir kitlesel hareketin ardından en az bir buçuk yol boyunca, GSYİH artışı toplumsal hareketler öncesi seviyesinin yüzde bir puan altında kalmaktadır. Gelişmekte olan piyasa ekonomilerinde bu oran yüzde iki puan bile altında kalabilir.

Bu etkiler, arz tarafında **sanayi faaliyetleri ve hizmetlerindeki düşüşle**, talep tarafında ise **tüketimdeki azalmayla** izah edilir. **Hane halkı ve iş dünyasının güven düzeyi düşer ve belirsizlikler artar**. Ayrıca, siyasi istikrarsızlıkla birlikte gelişen belirsizlikler etkilenen ülke ile dünyanın geri kalanı arasındaki işlem maliyetlerini artırır ve yeni ticari ilişkilere girme veya mevcut ticari ilişkileri sürdürme motivasyonunu ve teşviklerini azaltır. **Ticaret akışı yavaşlar ve hatta daralır: Azalan sanayi faaliyetleri ihracatta bozulmaya sebep olur; azalan tüketim ise ithalat etkiler**. Belirli bir toplumsal hareketin vuku bulduğu yılda, **ihracat**, mevcut tahmini potansiyelinin **%4,2 oranında altında kalır**. Bu fark üç yıl boyunca önemli düzeyde kalmaya devam eder, ihracat ise mevcut potansiyelinin **%6,3 ilâ %8,9 oranında altında kalır**. **İthalat üzerindeki etki ise daha marjinaldir** ve ithalat kendisini daha çabuk toparlar.

Ticaret üzerindeki etkiler toplumsal hareketlerin devamlılığına, yoğunluğuna ve taleplerine bağlı olur.

Toplumsal hareketin ihracat ve ithalat üzerindeki etkileri büyük oranda değişir. Çeşitli farklı faktörler toplumsal hareketlerin ticaret üzerindeki etkilerini büyütebilir ya da sınırlayabilir: Sektörel uzmanlaşma, ülkenin uluslararası ticaretteki payı, ülkenin ticaret ortaklarına yakınlığı ve iki taraflı

4 Coface'ın 161 ülkenin siyasi risklerini ölçümleyen modeli, iki temel sütunu birleştirerek toplumsal hareketlerin nasıl ortaya çıktığının anlaşılmasını mümkün kılmaktadır: değişim baskıları ve toplumsal mobilizasyonu kolaylaştıran enstrümanlar. Metodoloji hakkında daha detaylı bilgi almak için, Panorama - Mart 2017 – Siyasi risklerin yükselmesi ve yükselmesi, Coface yazısına bakınız.

5 ÜLKE & SEKTÖR RİSKİ BAROMETRESİ:2020 4. Çeyrek ÜÇ AYLIK Güncelleme, Coface.

6 Hadzi-Vaskov, M., Pienknagura, S., & Ricci, L. A. (2021). The Macroeconomic Impact of Social Unrest. IMF Working Papers(135).

ticaret akışlarında tercih edilen taşımacılık yolu. Bu unsurlar, etkilenen ülkenin ticaret ortakları olsun ya da olmasınlar üçüncü ülkeler üzerinde de ikincil negatif etkiler yaparlar. **Fakat aynı zamanda ticaret şokunun büyüklüğünü ve inatçılığını/devamlılığını belirleyen faktör toplumsal hareketlerin gelişme yönüdür.**

Beklendiği üzere, toplumsal hareketlerin süresi ve sıklığı belirleyicidir. Toplumsal hareket izole bir olay ise, bu olayın ihracat ve ithalat üzerindeki etkileri marjinal olur. Eğer öyle değilse, **gizli siyasi istikrarsızlıklar güven eksikliğini ve belirsizlikleri güçlendirir ve bu yolla ticaretin maliyetini yükseltir ve ihracat kapasitesini daha da daraltır.** Böyle bir durumda, ilk toplumsal hareketten üç yıl sonra, ihracat mevcut potansiyelinin ortalama olarak yaklaşık %14 oranında altında kalır. Mobilizasyonun büyüklüğü de bu ticaret şokunda önem taşıyan bir faktördür.

Sonuç olarak, **talebin tipi şokun büyüklüğünde ve kalıcılığında/devamlılığında yaşamsal bir rol oynar. Sadece siyasi taleplerle yapılan toplumsal hareketlerin ihracat ve ithalat üzerinde geçici ve daha küçük etkileri olur.**

Sosyoekonomik talepler içeren ve bu sebeple pandemiden sonra ortaya çıkma olasılığı daha fazla olan **protestolann etkileri ise daha uzun sürer ve daha ciddi düzeylere yükselir.** Böyle bir durumda, şoktan üç yıl sonra bile ihracat mevcut potansiyelinin %20,7 altında kalırken, ithalat mevcut potansiyelinin %5,6 oranında altında kalır. Ayrıca, **gelişmekte olan ülkelerin ekonomi politikasında sosyal huzursuzlukların etkilerini sınırlı düzeyde tutmak için yapılabilecek manevraların alanının çok küçük olması da bu huzursuzlukların ticaret üzerindeki etkisini büyütebilir.**

Çalışmanın tamamına [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

MEDYA İRTİBAT:

Verda YAKAR – T. +90 (216) 251 99 10 verda.yakar@coface.com

Coface: Birlikte Ticareti Geliştirmek İçin

75 yıllık deneyimi ve güçlü ağı, Coface'ı ticari alacak sigortası alanında ve küresel ekonomide bir referans noktası haline getirmiştir. Sektördeki en çevik küresel ticari alacak sigortası ortağı olma hedefiyle Coface uzmanları dünya ekonomisinin nabzını tutarak 50.000 müşterisinin başarılı, sürekli olarak büyüyen ve dinamik iş faaliyetleri geliştirmelerini desteklemektedir. Grubun hizmetleri ve çözümleri, şirketleri koruyarak hem yurt içi piyasalarda hem de ihracat pazarlarında satış yapma olanaklarını arttırmak için kredi kararları almalarına yardımcı olmaktadır. 2020 yılında Coface 100 ülkedeki yaklaşık 4.450 çalışanı ile 1.45 milyar €'luk bir ciro kaydetmiştir.

www.coface.com.tr

Coface SA. is listed on Euronext Paris – Compartment B
ISIN: FR0010667147 / Ticker: COFA